

RAŠICA Z ZORNEGA KOTA DELAVK

Breme ženskih kolektivov

Ko potegnemo črto pod rezultate dela določenega kolektiva, ugotovljamo metre, tone, število izdelkov, kvaliteto, izvoz, dohodek. Nihče pa se ne vpraša, s kakšnim trdom so tovarne prišle do določenih uspehov. Kljub temu, da so ženske le dosegle svojo enakopravnost, četudi je pogosto precej navidezna, pa lahko trdimo, da so pretežno ženski kolektivi v dokaj neenakopravnem položaju s pretežno moškimi kolektivi. Zakaj? O tem smo se pogovarjali z Meto Cimerman, Rezko Podgoršek in Matejo Potrč, delavkami gameljske tovarne Rašica, kjer je od vseh zaposlenih le borih deset odstotkov moških.

»Ko nam načrtujejo proizvodnjo, se pri tem ne sprašujejo, koliko žensk bo v resnici ob strojih, ker bi to bilo tudi nemogoče. Bolezni otrok ni mogoče načrtovati,« so rekle sogovornice in potem povedale, kako morajo matere, ki imajo otroke v vrtcih, pogosto izostajati z dela.

»Prizadete so tiste, ki so na bolniški, ker potem dobijo nizek osebni dohodek, prizadeti smo v tovarni, ker je načrte treba izpolniti in delo ne čaka. Po pravici povedano, da jih včasih malce postrani gledamo, četudi jim s tem delamo krivico,« je rekla Rezka Podgoršek.

Stroji neusmiljeno drdrajo in delovno tempo se je v zadnjih letih še pospešil. Tako se pozna sleherni par manjkajočih rok.

»Včasih smo tri mesece pletle en sam izdelek, zdaj jih menjamo dnevno, ker delamo majhne serije in če nisi na tekočem, ti gre slabše od rok,« je pojasnila Meta Cimerman.

Ženski kolektivi še posebej občutijo breme reprodukcije prebivalstva, ko delavke izostanejo zaradi poročniških dopustov.

»Prav je, da so si ženske izborile celoletni dopust, ampak to ni prav, da zanj plačujemo v ženskih kolektivih. Moram reči, da se pri nas v konfekciji to kar krepko pozna. Pri vsaki

Rezka Podgoršek

nadomestni delavki pa traja nekaj casa, preden se ujame.«

Breme se tako porazdeli na druge, ki morajo zato bolj trdo poprijeti. In ko je bil govor o tem, so delavke potožile, da se jim godi krivica: ker jih veže branžni sporazum, ne smejo dobro plačati tistih, ki dobro delajo. To se seveda ne nanaša le na posamezne delavke, ampak na vso tovarno kot celoto, saj vsi vemo, da v Rašici dobro delajo. Preveč je primerov pri nas, ko so kolektivi v izgubi, slabo delajo, a so še vedno dobro nagrajeni. To greni marsikoga.

V RAŠICI NI KOFETKANJA

In v Rašici tudi veliko delajo, kajti tam ni teka v prazno, ni sprehanj po tovarni, po hodnikih, ni kofetkanja. Delavke posebej vežejo norme.

»Te so prenapete, pa so na udaru starejše in začetnice. V konfekciji si krojiš plačo s spretnostjo rok. Marsikatera sedi kot pribita na delovnem mestu, če hoče, da ujame normo. Mlade nam uhajajo, ker ne zdržijo. Zgodilo se je že, da so vrnile štipendijo in šle drugam,« so povedale delavke, ki dobro poznajo razmere v svoji tovarni. Rezka Podgoršek je na primer predsednica sindikalne orga-

Meta Cimerman

nizacije. Meta Cimerman pa je predsednica tozdrovskega delavskega sveta.

— Kaj pa nočno delo?

»Tega zahtevajo elektronski stroji v pletilnici, da so do dobra izkoriščeni in da imajo druge delavke dovolj dela. Devet je takšnih, ki delajo na tri izmene.«

— Se delavke same prijavljajo za tretji shift?«

»Potrebna je tudi določena mera prepričevanja, kajti nobeni ni lepo delati ponoči. Zadnje čase je manj težav, ker je to delo dobro plačano, pa se prijavljajo tiste, ki se znajdejo v stiski z denarjem, gradijo hiše ali pač iz razloga, da se neko mora žrtvovati.«

Mateja Potrč

In nočno delo je prav gotovo žrtev. Po mednarodni konvenciji, kot vemo, je celo prepovedano, a kaj, ko je ekonomska nuja močnejša.

Sicer pa so v Rašici vajeni na žrtve, ker so pridni (in ženske so znane po tem), iznajdljivi, veliko izvažajo (četudi od tega zdaj nimajo veliko) in ženske imajo rade svojo Rašico. Tako jim ni vseeno, kako gre celotni tovarni in križem rok ne bi stale za noben denar. Če zmanjka materiala ali je karkoli narobe, delavke zahtevajo tudi sestanek z direktorico ali s kom drugim, odgovornim za določena dela. Skratka, v Rašici se ne dajo in ostajajo naprej med vzornimi kolektivi.

Alenka Podbevšek

APOSTROF V LUČI UKREPOV DRUŽBENEGA VARSTVA

Kako iz agonije?

Kljub ukrepom družbenega varstva, ki so ga v enoviti delovni organizaciji Agrostroj sprejeli oktobra lani, je položaj v tem kolektivu zelo težak in napet. Skrhanji medsebojni odnosi, kršenje samoupravnih temeljev, neodgovornost odgovornih na vodilnih mestih in sklepanje škodljivih kooperantskih pogodb, so skrhalo tudi delavce, ki množično odhajajo za boljšim kruhom, saj so poslovno leto 1986 temeljne organizacije zaključile z izgubo v višini: TOZD Kmetijska mehanizacija okoli 150 milijonov dinarjev, TOZD Albin Grajzar okoli 300 in TOZD Servis okoli 60 milijonov dinarjev. Tisti, ki jim ni vseeno, kako bo s tem, nekaj uspešnim proizvajalcem kmetijske mehanizacije in opreme jutri, vidijo edini izhod v popolnem zaupanju v sedanje vodstvo. Da bi mu delavci olajšali delo in preprečili zastoj pri sanaciji, se odrekajo in prepuščajo nadaljnje kadrovske in disciplinske postopke ZKPO v Agrostroju. Po besedah javnega pravobranilca je takšno oženje samoupravnih pravic dopustno samo z dobro utemeljitvijo. Dobra utemeljitev je prav gotovo stanje, v kakršnem so, saj predvidevajo, da bo izguba letos vsaj še enkrat večja. Da pa dosedanji ukrepi družbenega varstva bolj šepavo napredujejo, so v občini bil mnenja, da predvsem zaradi premajhnih kadrovskih pooblastil začasnih poslovnih organov. Ker pa imajo vso podporo delavcev v Agrostroju, ki njihovega zaupanja ne bi smeli izigrati, seveda ni razloga, da ne bi uspeli.

Časa za sanacijo nastalih razmer in odpravo vseh nepravilnosti pa ni veliko, tem bolj, ker naj bi bili že do 2. oktobra letos zagotovljeni osnovni pogoji za normalno poslovanje DO Agrostroj, začasnih kolegijki organ pa je dolžan zagotoviti smotno in zakonito samoupravno angažiranost, zagotoviti izdelavo in sprejem samoupravnih splošnih aktov, odpraviti vse nezakonitosti in nepravilnosti v poslovanju, zagotoviti izdelavo sanacijskega programa in dolgoročnega koncepta razvoja delovne organizacije in ukreniti vse potrebno za njeno izvajanje, zagotoviti izdelavo in sprejem planskih dokumentov, zagotoviti zaščito družbenih interesov, zagotoviti razpolaganje z družbenimi sredstvi, skladno z njihovim namenom in zakonom, zagotoviti ustrezno kadrovskega zasledbo delavcev v DO, nadaljevati postopek ugotavljanja odgovornosti posameznih delavcev za nastale motnje v samoupravnih odnosih in oškodovanje družbenih interesov in še vrsto drugih nalog.

Delavski svet delovne organizacije je že sprejel globalni plan za letošnje leto, ki so ga dopolnili oziroma prilagodili novi organizacijski obliki, novemu sistemu obračuna stroškov in novemu sistemu delitve osebnih dohodkov. O vsem tem in o nekaterih novostih v sami proizvodnji pa v eni od prihodnjih števil v našem glasilu.

Jože Čurin

RAZISKOVALNA SKUPNOST
OBČINE LJUBLJANA ŠIŠKA

OBJAVLJA

razpis za priznanja in nagrade Raziskovalne skupnosti Ljubljana Šiška.

Vabimo delavske svete, samoupravne in poslovodne organe OZD, društva, šole, ustanove, družbenopolitične organizacije in občane, da prijavijo kandidate za priznanja in nagrade občinske raziskovalne skupnosti:

1. za dosežke na področju inovativne dejavnosti, tehničnih izboljšav in raziskovalne dejavnosti;
2. za uspešno delo krožkov in društev s področja tehnične kulture;
3. za objavljene strokovne in raziskovalne publikacije, ki pospešujejo inovativnost in raziskovanja.

Prijava naj obsega: naslov prijavitelja, priimek in ime kandidata, kratak opis dosežka ali dela s strokovno utemeljitvijo oziroma obrazložitvijo predloženega dela.

Prijave z ustreznno dokumentacijo pošljite do 31. 5. 1987 na naslov: RAZISKOVALNA SKUPNOST OBČINE LJUBLJANA ŠIŠKA, Gospodinj-ska 4, 61107 LJUBLJANA.

Predsednik skupščine
ORS Ljubljana Šiška
dr. Andrej Grželj